

Bibliografia i Documentació

L'Arxiu Joan Tomàs i Parés (AJTP)

Antoni Serés i Aguilar

Servei de Recerca i Protecció
Direcció General de Cultura Popular,
Associacionisme i Acció Culturals
Departament de Cultura
Generalitat de Catalunya

Camises amb
documentació
de l'arxiu (AJTP).

ANTONI SERÉS
I AGUILAR

L'Arxiu Joan Tomàs
i Parés (AJTP).
ANTONI SERÉS I AGUILAR

En la revista de *Recerca i Difusió de l'Etnologia Catalana RIDEC* editada al Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana, en el número 40 de desembre de 2003, en l'article de portada, el CPCPTC es feia ressò de la notícia que, gràcies a la generositat dels fills –Joan, Antoni i Jordi– i també dels néts –Albert, Liliàna i Jordi– del mestre Joan Tomàs i Parés (Barcelona 1896-1967) arribava el dia 11 d'abril la documentació personal del musicòleg al Centre que, a partir de llavors, hi és custodiada i divulgada, com també se'n facilita la consulta a investigadors i estudiosos interessats en l'obra del músic català.

En paral·lel a aquestes funcions que es duen a terme al Centre de Documentació de l'actual Direcció General de Cultura Popular, Associacionisme i Acció Culturals (DGCPAAC) del Departament de Cultura, i des d'aquell abril, un equip de tècnics de la casa hi ha intervingut per dur-hi a terme un sistemàtic treball de classificació, catalogació i conservació de l'arxiu, consistent, d'una banda, a adaptar a les mesures homologades de protecció dels 6,50 metres lineals de documents que en suport de paper hi ha en caixes, carpetes, camises, fundes... i, d'altra banda, s'han ordenat de manera metòdica, respectant el Quadre de Classificació operatiu a l'Arxiu de la DGCPAAC del

Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

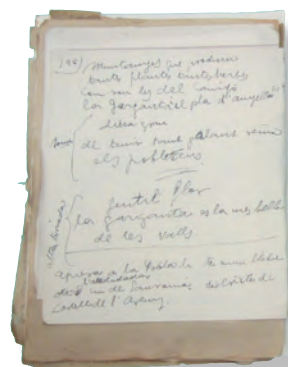
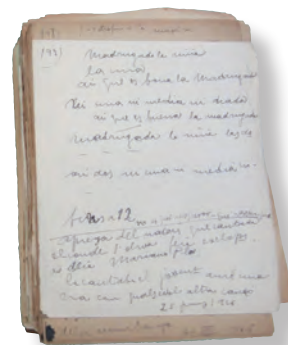
Pel que fa al fons del mestre Joan Tomàs i Parés, acull 1.107 lligalls, 107 llibres i, també, a més a més, unes dues mil fotografies, les quals, actualment, estan en procés de revisió i catalogació definitiva, ja que una part important d'aquestes imatges no estan documentades i necessiten una atenció minuciosa per poder-les acabar d'identificar correctament.

Pel que fa a les riqueses del fons del musicòleg barceloní, s'ha d'assenyalar que la documentació ha estat classificada segons els apartats següents:

- Formació (15 caixes amb 439 lligalls)
- Recerques (14 caixes amb 119 lligalls)
- Pedagogia (8 caixes amb 69 lligalls)
- Composicions i harmonitzacions (7 caixes amb 273 lligalls)
- Programes (5 caixes amb 77 lligalls)
- Goigs (1 caixa amb 36 lligalls)
- Documentació (1 caixa amb 12 lligalls)
- Biografies (2 caixes amb 14 lligalls)
- Hemeroteca (13 caixes amb 68 lligalls)
- Biblioteca (amb 107 entrades)

Cal ressenyar, entre la globalitat del fons del mestre, els materials originals que podrien ser destacats com a més rellevants. Tot i que la selecció resulta força complicada, amb la voluntat de divulgació de l'arxiu, cal esmentar que entre els materials hi ha els següents lligalls:

– Recerques d'etnomusicologia per l'*Obra del Cançoner Popular de Catalunya* on va participar transcrivint músiques en les distintes missions que va fer en companyia dels col·laboradors Joan Amades, Antoni Bonell, els germans Bartomeu i Joan Llongueres, Lluís Maria Millet o Esteve Albert. Entre els quaderns de camp, hi ha manuscrits dels treballs realitzats a les *Comarques Gironines* (1924-1924), *La Garrotxa* (1926), *l'Empordà* (1927-1928), *Comarques Lleidatanes* (1929) i *Pla del Llobregat* (1931).

Manuscrits de la Missió de La Casa de la Caritat de Barcelona (1926).

ANTONI SERÉS I AGUILAR

- Recerques per l'Institut de Musicologia del Consell Superior d'Investigacions Científiques CSIC en les missions de *Conca*, *Toledo* i *Albacete* (1945), *Lleó* (1946) i *Sòria* (1947).
- Recerques que va fer a títol individual a *La Casa de la Caritat de Barcelona* (1926) el cantaire Josep Casals i Cirera «l'*Hereu Mill*» originari del Berguedà.
- Composicions i harmonitzacions, on hi ha una sèrie important de partitures de creació del mestre que va escriure per a cor, cor i piano, orquestra i cor, veus blanques i obres adreçades a grups que havia dirigit com a director.
- Documentació tècnica de caràcter pedagògic aplicada a la música seguint el mètode del suís Jacques Dalcroze, que va introduir en l'educació dels infants a les escoles i corals. Entre els escrits hi ha la publicació: *Opinions i comentaris a l'entorn de la gimnàstica rítmica. Mètode d'educació pel ritme del prof. Dr. E. Jaques Dalcroze*.
- Un conjunt extens de programes musicals de mà, en els quals es pot descobrir la seva trajectòria vital com a músic vinculat a l'Orfeó Català i una quinzena de grups corals (anys 1909-1967)
- Recull d'articles publicats en revistes, com per exemple, *Excursions* a l'Ateneu Enciclopèdic Popular (1918-1934) o *l'Anuario Musical* al Instituto Español de Musicología (1946-1965), entre d'altres.

Exposats en síntesi aquests materials, no ha de sorprendre afirmar que Joan Tomàs i Parés va viure amb passió el món de la música les 24 hores del dia al llarg de tota la seva vida. Des dels inicis, als onze anys, com a cantaire infantil a l'Orfeó Català, entitat en la qual va arribar a ocupar el càrrec de subdirector. A la Fundació Cultural Patxot, en les missions de *l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya*. A l'Institut de Musicologia del CSIC,

on desenvolupà tasques de responsable de la secció de folklore. També va exercir de professor d'educació musical a les Escoles del Mar, Escoles del Bosc, Grup Escolar Baixeras, Grup Escolar Pere Vila, al Col·legi del Sagrat Cor de Jesús de Barcelona i, entre d'altres, al Col·legi de St. Ignasi dels Jesuïtes de Sarrià. Va dirigir orfeons com El Cor Mossèn Cinto, Lluïsos de Sant Andreu de Palomar, L'Orfeó del Centre Social de Betlem, L'Orfeó Avenç d'Esplugues, Escola Coral de Terrassa, La Capella de Música de Sant Pere de Terrassa, L'Orfeó Castellarenc i, a les escoles on treballava com a professor de música. A més, per acabar d'arrodonir l'empenta del mestre, cal afegir que entre tanta activitat tingué temps de compondre i harmonitzar peces musicals de les quals, a l'arxiu, hi ha extensa mostra de cançons populars per a infants i religioses. A tall de mostra: «*Migdia etern*. Poema choral. Lletra Joan Puntí i Collell. Música Joan Tomàs i Parés. Barcelona, agost de 1953» o «*Pastoral*. Drama líric sobre motius bíblics escrit en vers per Domènec Puga Batllori. Música de Joan Tomàs i Parés».

De retorn al núm. 40 de la revista *RIDEC*, en Josep Crivillé i Bargalló ja definia amb encert la persona, l'obra i el fons documental:

«L'arxiu del mestre Joan Tomàs i Parés (AJTP), és el testimoni fefaent de tota una vida dispensada al treball constant amb actitud positiva. En tots moments i en totes circumstàncies, tant en les personals com en les dels nuclis socials on va intervenir, el mestre Joan Tomàs va maldar, i de valent, a favor de la música en totes les seves vessants d'art i ciència, com bé mostra tot el documental del seu arxiu».

Sigui, doncs, la divulgació de l'inventari en les pàgines de la *Revista d'Etnologia de Catalunya* un reclam per apropar l'obra del músic a la societat, a la vegada que, també, un renovat agraïment als familiars del mestre per la confiança

■ Treballs de classificació, catalogació i conservació de la col·lecció de goigs del mestre Joan Tomàs i Parés de l'arxiu (AJTP). ANTONI SERÉS I AGUILAR

que van dipositar ja en el seu dia al Departament de Cultura i, també, un petit homenatge als tècnics de l'Administració que han ajudat a fer possibles els treballs de classificació, catalogació i conservació: Antoni Anguela, Josep Crivillé, Manel Català, Ramon Vilar, Pilar López i Verònica Guarch. ■

■ El músic Albert Massip consultant l'arxiu (AJTP). ANTONI SERÉS I AGUILAR

BIBLIOGRAFIA

Crivillé, J. (2003) «L'Arxiu Joan Tomàs i Parés» i «Comentari». Dins *Recerca i Difusió de l'Etnologia Catalana*. *RIDEC*, 40: 1 – 2. <<http://cultura.gencat.cat/cpt/ridec/hemeroteca/ridec40.pdf>> [Consulta: 4 de desembre 2013]

Tomàs, J. (2008) *El mestre Joan Tomàs i Parés: passió per la cançó popular*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.